Stichting
Dassenwerkgroep Brabant

Digitale **Nieuwsbrief**
Nr. **33** **Maart 2014**

Uitgave ten behoeve van vrijwilligers en begunstigers van de stichting

In dit nummer:

Gedachtenwissel

Zacht weer

Ruimte voor het water

BRAND !

Nieuws en wetenswaardigheden

Weggegooid geld?

Veiligheid voorop

Colofon

Deze Digitale Nieuwsbrief verschijnt vier maal per jaar. Hij wordt via email verspreid onder abonnees.

Aanmelding voor de Nieuwsbrief is mogelijk door een email te sturen aan het redactie-adres.

Uw email-adres wordt uitsluitend gebruikt voor het versturen van deze Nieuwsbrief en niet voor enigerlei vorm van reclame, advertising of werving.

Afmelden kan door een email te sturen aan het redactie-adres onder vermelding van "Afmelding nieuwsbrief".

Redactie-adres:

nieuwsbrief@dassenwerkgroepbrabant.nl

Website: www.dassenwerkgroepbrabant.nl

KvK 17190229

Rabobank Boxmeer 1218.82.934

info@dassenwerkgroepbrabant.nl

Stichting Dassenwerkgroep Brabant zet zich in voor de das in Brabant. Zij doet dit onder meer d.m.v. informatieverstrekking en voorlichting, het verzamelen en verspreiden van gegevens en het verrichten van veldwerk.

Deze nieuwsbrief is mede mogelijk gemaakt door Stichting Jacques de Leeuw

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale **Nieuwsbrief**

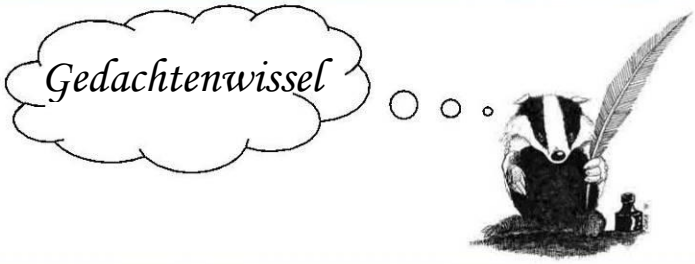

In deze rubriek willen we de lezer van de Digitale Nieuwsbrief aan het woord laten. Als je iets te melden hebt, je hebt een leuke anecdote of een vluchtige ontmoeting met een das gehad, schrijf het ons. Ook als je over een bepaald onderwerp van gedachten wilt wisselen of wilt reageren op een artikel in een vorige nieuwsbrief kan dat. Mogelijk leidt dit weer tot een reactie op jouw Gedachtenwissel. Stuur je Gedachtenwissel van maximaal een half A4-tje als Word-document of getypt in een mailtje naar de redactie van de Nieuwsbrief.

Concessies doen

"Wanneer zoogdieren – en roofdieren in het bijzonder - hun oorspronkelijke habitat terug innemen, stuit dit vaak op enig verzet van het publiek. ……..Maar meer nog dan onze infrastructuur en bezittingen is het onze mentaliteit die een verandering moet ondergaan". Aldus Niels Desmet in het tijdschrift Zoogdier. Zijn lezenswaardige artikel handelt over de Steenmarter, maar had evengoed de Wolf, het Wild Zwijn of de Das als onderwerp kunnen hebben.

Veel mensen hebben het moeilijk met de terugkeer van diersoorten en menigeen is absoluut niet bereid om ook maar enige concessie te doen. Dassen doen al volop concessies aan hun bestaan. Onder ideale omstandigheden (hebben we die nog in Nederland?) graaft een das zijn burcht in een steilrandje op een afgelegen plek, ergens in een beekdal. Maar die locaties zijn tegenwoordig dunbezaaid vanwege de explosieve groei van de meest dominante soort die de aarde ooit gekend heeft, Homo Sapiens. Ofwel, de mens.

Echt afgelegen plekken zijn in Brabant niet meer te vinden. Steilrandjes vormen juist een gewilde plek om een huis neer te planten. En daar waar geen huizenbouw

toegestaan is, loopt wel een wandelpad, ruiterpad, fietspad, mountainbikepad en ga zo maar door.

Begrijpelijk dat dassen water bij de wijn (moeten) doen en genoegen nemen met een plek, die minder aan hun verwachtingen voldoet. In toenemende mate duiken er burchten op in kunstmatige steilranden, zoals het opgeworpen zand van gegraven poelen en vijvers. Maar ook in spoordijken en taluds van wegen. Van geval tot geval moet bekeken worden of de gekozen locatie acceptabel, en vooral veilig, is. Veilig voor mens en dier.

Zou het ooit zo ver komen als in sommige delen van Groot-Brittannië, waar burchten compleet omsloten worden door huizen en dassen zich tussen geparkeerde auto's naar hun foerageergebied begeven? Ik hoop van niet, want dat levert alleen maar heel gekunstelde, volstrekt onnatuurlijke situaties op. Wel hoop ik dat niet alleen dassen maar ook mensen bereid zullen zijn om concessies te doen.

Een dassenliefhebber

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale **Nieuwsbrief**

Zacht weer

Het zal niemand ontgaan zijn dat de eerste 2 maanden van 2014 extreem zacht zijn geweest. Met een gemiddelde temperatuur van 6,21 graden over deze 2 maanden is 2014 geëindigd op de derde plaats, zo blijkt uit de metingen vanaf 1900. Alleen de jaren 2007 en 1990 waren nog zachter. Deze 2 maanden kenmerkten zich ook door een uitzonderlijk hoog aantal verkeers-slachtoffers onder dassen. De logische vraag dringt zich dan op of er een verband is tussen deze feiten.

Het is bekend dat dassen in de winterperiode minder actief zijn. Ze trekken zich terug in hun ondergrondse burcht en slapen een groot deel van de dag. Een echte winterslaap houden dassen niet. Wel wordt de lichaamstemperatuur lager en wordt de stofwisseling omlaag gebracht. Ze verbruiken de vetreserves die tijdens de herfst onderhuids zijn opgeslagen en proberen hier zo zuinig mogelijk mee om te gaan. Je weet immers nooit hoe lang een winter duurt. En zolang er sneeuw ligt en de grond bevroren is valt er voor de das niets te halen.

Echter, wanneer de temperatuur hoog genoeg is en er wél voedsel te vinden is verlaten dassen ook in de winterperiode gewoon hun burcht om op voedseltocht te gaan. En daarbij lopen ze dus ook de kans om, zoals de rest van het jaar, slachtoffer te worden van het verkeer. In de maand februari van dit jaar heeft de Dassenwerkgroep Brabant een recordaantal verkeersslachtoffers te verwerken gekregen. Er werden in januari en februari in Brabant respectievelijk 5 en maar liefst 19 dode dassen gemeld en opgehaald. Alleen in 2011 waren er meer (11 en 15), slachtoffers te betreuren.

Het lijkt dus voor de hand te liggen dat er een relatie is tussen de hoge temperaturen en het grote aantal verkeersslachtoffers. Uit een nadere analyse van de cijfers blijkt dit verband er inderdaad te zijn. In bijgevoegde grafiek zijn de slachtoffers van Brabant in de maanden januari en februari van de afgelopen 20 jaar afgezet tegen de gemiddelde temperatuur. Hieruit blijkt dat er een duidelijk verband is tussen beiden.

Het is te hopen dat de klimaatverandering niet te veel invloed krijgt op de Hollandse winters en dat de komende winterperioden gewoon weer een "normaal" verloop kennen.

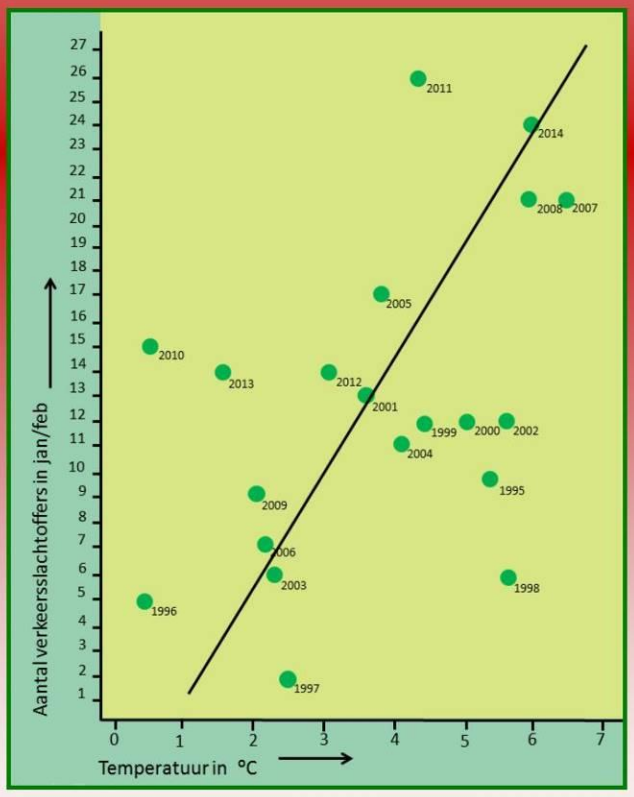

Het verband tussen de gemiddelde temperatuur en het aantal slachtoffers in jan/feb over de afgelopen 20 jaar

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale Nieuwsbrief

Ruimte voor het water

Het water in Nederland heeft véél meer ruimte nodig. Steeds vaker worden we geconfronteerd met hevige regenval en toegenomen aanvoer van water via de grote rivieren. Overstromingen zijn het logische – en ongewenste – gevolg.

Rijkswaterstaat en de Waterschappen werken allerlei plannen uit, die er voor moeten zorgen dat het water meer ruimte krijgt. Of goed beschouwd, weer de ruimte krijgt die het vroeger wel had. Want veel plekken die voorheen die ruimte boden, zijn in de loop der jaren verdwenen. Beken werden rechtgetrokken en de meanders verloren hun belangrijke rol. De overheersende gedachte was om het water zo snel mogelijk af te voeren. Wat weer leidde tot ernstige verdroging van voorheen natte natuurgebieden. Overstromingsgebieden, zoals de Beerse Overlaat, werden bebouwd en herinneren in niets meer aan hun oorspronkelijke doel.

De inzichten binnen de wereld van waterbeheersing zijn de afgelopen jaren ingrijpend veranderd. Oude retentiebekkens worden weer in ere hersteld; rechtgetrokken beken krijgen hun meanders terug. Vaak zet het natuurherstel zich onvoorstelbaar snel in, zoals in het dal van de Beerze tussen Oirschot en Moergestel. Kale, monotone akkers veranderden in een moerassig natuurgebied, waar binnen de kortste keren bijzondere vogels zoals de bruine kiekendief, blauwborst en ijsvogel opdoken.

Het waterschap de Dommel heeft vorig jaar een groot project opgestart voor de herinrichting van de Essche Stroom tussen Esch en het gehucht Halder onder Vught. In zijn huidige vorm past de Essche Stroom helemaal in het tijdbeeld: het is een brede strakke stroom met beperkte natuurwaarden.

Het beekdal van de Essche Stroom, gezien vanaf landgoed Bleijendijk

Daar gaat verandering in komen. Oude meanders worden open gegraven en weer aangesloten op de hoofdstroom en de huidige steile oevers worden verflauwd. Alle dijken ondergaan een zeer kritische inspectie, want het overstromingsrisico moet worden uitgebannen. Aan zo'n ingrijpende operatie gaat gedegen onderzoek vooraf om te bepalen wat de (mogelijke) effecten op de flora en fauna kunnen zijn. Maar ook wordt vastgesteld wat de (on)mogelijkheden zijn om flora en fauna te ontzien.

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale **Nieuwsbrief**

Het onderzoek wees uit dat het om ecologische en economische redenen veruit de voorkeur had om een oud stuk dijk op het landgoed Bleijendijk te onttrekken aan zijn waterwerende functie.

Al jaren huist een florerende dassenfamilie in dit deel van de dijk die als het ware geperforeerd is. Die keuze had wel als gevolg dat elders langs de Essche Stroom maatregelen getroffen moesten worden om een lang verlaten burcht te slechten. Uiteraard met de vereiste ontheffing en in goed overleg met Dassenwerkgroep Brabant. Rasters met eenrichtingspoortjes rond de verlaten burcht garandeerden dat er geen dier achterbleef in de dijk. Vervolgens had een minigraver meer dan een dag werk om het gangenstelsel ongedaan te maken.

Het ontmantelen van de oude burcht

De Halse Beemden ligt te wachten op bewoning door dassen

Stroomopwaarts beginnen de contouren van het nieuwe beektracé zichtbaar te worden. Tussen Esch en de A2 zijn vele m3 zand verwijderd. Wat nu nog als een troosteloze bouwplaats oogt, zal binnen enkele jaren een fantastisch nieuw natuurgebied gaan vormen. Tussen de herstelde meanders bevindt zich een klein, hoger gelegen bosje, de Halse Beemden, dat een uitgelezen plek voor een nieuwe burcht biedt.

Mochten dassen hun oog laten vallen op deze locatie, dan heeft het waterschap de Dommel al gezorgd voor de inrichting van een zeer aantrekkelijk foerageergebied. Een win-winsituatie voor natuur en waterbeheer.

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale Nieuwsbrief

BRAND !

Dassen zijn in ons land blootgesteld aan vele gevaren. Het drukke verkeer eist de zwaarste tol, maar er komt ook menige das aan zijn einde door verdrinking, instorten van de burcht, stroperij en ga zo nog maar even door.

Bosbrand is een gevaar dat in ons natte klimaat gelukkig bijna verwaarloosbaar lijkt. Toch was dit wat enkele dassenfamilies in de Loonse en Drunense Duinen begin maart overkwam. De brandweercommandant sprak over een "zeer grote brand", die met twaalf spuitwagens en ruim 100 manschappen bestreden werd.

Op zich was het al een hele opgave voor de brandweer om überhaupt in de buurt te komen van de brand. Plantloon, zoals het getroffen deel van het natuurgebied bekend staat, is namelijk grotendeels alleen door 4x4 voertuigen te begaan.

De brandweer moest met veel materieel uitrukken

Het vuur verwoestte ruim 50 hectare bosgebied en maakte er een troosteloos, zwartgeblakerd landschap van. Wonder boven wonder bleven de dassenburchten in het getroffen gebied buiten schot. Een vrijwilliger van de Dassenwerkgroep Brabant stelde daags na de brand vast dat er verse dassenprenten op de burchten stonden.

Een troosteloos zwartgeblakerd landschap

Natuurmonumenten, de beheerder van de Loonse en Drunense Duinen, staat nu voor de opgave om vergrassing van het gebied tegen te gaan. Feit is dat de omvorming van het voormalige monotone productiebos naar meer natuurlijk bos een zware klap te verduren heeft gekregen. De gespaarde dassenfamilies zullen voor hun foerageergebied tijdelijk uit moeten wijken naar andere delen van de Loonse en Drunense Duinen.

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale **Nieuwsbrief**

Nieuws en wetenswaardigheden

Weggegooid geld?

Wie een blik werpt op onderstaande foto, zal er van overtuigd zijn een mooi voorbeeld te zien van een natte verbinding voor vissen en amfibiën onder een weg door.

Natte verbinding?

Maar helaas is niets minder waar. Op de foto is de pas vorig jaar opgeleverde faunatunnel onder de N65 bij Vught te zien, die terreinen van Brabants Landschap met elkaar verbindt. De tunnel is primair bedoeld voor dassen en andere zoogdieren. Maar het mag duidelijk zijn dat de doelsoorten hier absoluut geen gebruik van zullen maken. Wanneer er geen actie wordt ondernomen om de tunnel droog te krijgen, zal sprake zijn van weggegooid geld. Dat is koren op de molen van mensen die van mening zijn dat er veel te veel geld aan natuurbescherming wordt besteed.

Het spreekt voor zich dat bij de aanleg van voorzieningen voor (zoog)dieren de uitvoering van essentieel belang is. In de loop der jaren is hier veel ervaring mee opgedaan en onderzoek naar gedaan. Expertise voor wat betreft faunapassages is aanwezig bij Das&Boom.

Daarnaast is het ook zaak om de faunapassages op de meest geschikte plekken aan te leggen. Dat zijn de locaties waar de dieren (vaak al jarenlang) oversteken. Dit blijkt bijvoorbeeld uit aanwezige wissels, locaties van burchten en de slachtoffers die er in het verleden gevallen zijn. Informatie hierover is beschikbaar bij de Dassenwerkgroep Brabant.

Hopelijk wordt de verantwoordelijke aannemer aangesproken op de tekortkomingen van de faunatunnel en kunnen zoogdieren er binnenkort weer doorheen zonder een nat pak te halen.

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale **Nieuwsbrief**

Veiligheid voorop

Wanneer een dode of gewonde das wordt aangetroffen kan hiervan melding worden gemaakt bij het meldpunt van de Dassenwerkgroep Brabant . De das wordt dan zo spoedig mogelijk door vrijwilligers van de Dassenwerkgroep opgehaald.

In de meeste gevallen gaat het bij zo'n melding om een slachtoffer dat op of langs de weg ligt. Het ophalen van zo'n dier is niet altijd zonder risico's. Veiligheid voor de vrijwilliger staat in alle gevallen voorop. Wanneer er sprake is van een onaanvaardbaar groot risico, bijvoorbeeld bij Rijkswegen, dan wordt de das niet van de weg gehaald.

Om in alle gevallen veilig hun werk te doen beschikken de vrijwilligers van de Dassenwerkgroep sinds kort over veiligheidsjassen en -hesjes. Daarmee zijn ze, ook in het donker en bij slechte weersomstandigheden, goed zichtbaar. Bovendien zijn ze hierdoor goed herkenbaar als vrijwilliger van de Dassenwerkgroep Brabant.

In 2013 zijn door vrijwilligers van de Dassenwerkgroep Brabant 119 dode dassen opgehaald, onderzocht en geregistreerd. Het grootste deel van de slachtoffers gaat naar DWHC in Utrecht voor onderzoek naar dierziekten. Zie voor meer informatie https://www.dassenwerkgroepbrabant.nl/pages/dassen_onderzoek.html

Vooral de komende periode is het van belang dat dode dassen zo snel mogelijk gemeld worden. Wanneer het gaat om een zeugje dat jongen heeft onderneemt de Dassenwerkgroep Brabant actie om de jongen te redden.

Voor het melden van gewonde, hulpbehoevende en dode dassen kan dag en nacht, 24 uur per dag, 7 dagen per week, contact worden opgenomen met het meldpunt van de Stichting Dassenwerkgroep Brabant: tel. **06-48279968**.

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale **Nieuwsbrief**

Brabant Dassenland

Staaijveld - Vierlingsbeek

Oploosche Molenbeek - St. Anthonis

Cromvoirtse Dijk - Cromvoirt

Logtenburg - Veghel

© Dassenwerkgroep Brabant